

160.

Oświadczenie rządowe

z dnia 20 stycznia 1927 r.

w sprawie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do międzynarodowej konwencji, dotyczącej praw i zwyczajów wojny lądowej, podpisanej wraz z odnośnym regulaminem w Hadze dnia 18 października 1907 roku.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 1924 r. w sprawie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do międzynarodowej konwencji, dotyczącej praw i zwyczajów wojny lądowej, podpisanej wraz z odnośnym regulaminem w Hadze dnia 18 października 1907 r. (Dz. U. R. P. z 1924 r. № 37, poz. 395) oraz na podstawie art. 6 wspomnianej konwencji, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zgłosił w imieniu Rzeczypospolitej przystąpienie do tej konwencji, która zaczęła obowiązywać Polskę od dnia 9 lipca 1925 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

161.

Przekład.**KONWENCJA**

dotycząca praw i zwyczajów wojny lądowej.

Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiec, Król Prus; Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki; Prezydent Republiki Argentyńskiej; Jego Cesarska Mość Cesarz Austrii, Król Czech i t. d. i Król Apostolski Węgier; Jego Królewska Mość Król Belgów; Prezydent Republiki Boliwii; Prezydent Republiki Stanów Zjednoczonych Brazylii; Jego Królewska Wysokość Książę Bułgarii; Prezydent Republiki Chili; Prezydent Republiki Kolumbii; Gubernator Tymczasowy Republiki Kuby; Jego Królewska Mość Król Danii; Prezydent Republiki Dominikańskiej; Prezydent Republiki Ekwador; Prezydent Republiki Francuskiej; Jego Królewska Mość Król Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii i Terytorjów Brytyjskich Zamorskich, Cesarz Indyi; Jego Królewska Mość Król Hellenów; Prezydent Republiki Guatemali; Prezydent Republiki Haiti; Jego Królewska Mość Król Włoch; Jego Cesarska Mość Cesarz Japonii; Jego Królewska Wysokość Wielki Książę Luksemburski, Książę Nassau; Prezydent Stanów Zjednoczonych Meksykańskich; Jego Królewska Wysokość Książę Czarnogóry; Jego Królewska Mość Król Norwegii; Prezydent Republiki Panamy; Prezydent Republiki Paragwaj; Jej Królewska Mość Królowa Holandii; Prezydent Republiki Peru; Jego Cesarska Mość Szach Perski; Jego Królewska Mość Król Portugalii i Algarwów, i t. d.; Jego Królewska Mość Król Rumunii; Jego Cesarska Mość Cesarz Wschodniej Rosji; Prezydent Republiki Salvador; Jego Królewska Mość Król Serbii; Jego Królewska Mość Król Siamu; Jego Królewska Mość Król Szwecji; Rada Związkowa Szwajcarska; Jego Cesarska Mość Cesarz Ottomanów; Prezydent Republiki Wschodniej Urugwaj; Prezydent Stanów Zjednoczonych Wenezueli;

zważywszy, że, poszukując sposobów zachowania pokoju i zapobieżenia zbrojnym starciom pomiędzy narodami, ważnem jest jednocześnie zająć się tym wypadkiem, gdy zwrócenie się do oręża

CONVENTION

concernant les lois et coutumes de la guerre sur terre.

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse; le Président des États-Unis d'Amérique; le Président de la République Argentine; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie; Sa Majesté le Roi des Belges; le Président de la République de Bolivie; le Président de la République des États-Unis du Brésil; Son Altesse Royale le Prince de Bulgarie; le Président de la République de Chili; le Président de la République de Colombie; le Gouverneur Provisoire de la République de Cuba; Sa Majesté le Roi de Danemark; le Président de la République Dominicaine; le Président de la République de l'Équateur; le Président de la République Française; Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande Bretagne et d'Irlande et des territoires Britanniques au delà des mers, Empereur des Indes; Sa Majesté le Roi des Hellènes; le Président de la République de Guatemala; le Président de la République d'Haïti; Sa Majesté le Roi d'Italie; Sa Majesté l'Empereur du Japon; Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg, Duc de Nassau; le Président des États-Unis Mexicains; Son Altesse Royale le Prince de Monténégro; Sa Majesté le Roi de Norvège; le Président de la République de Panama; le Président de la République du Paraguay; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; le Président de la République du Pérou; Sa Majesté Impériale le Schah de Perse; Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, etc.; Sa Majesté le Roi de Roumanie; Sa Majesté l'Empereur de Toutes les Russies; le Président de la République du Salvador; Sa Majesté le Roi de Serbie; Sa Majesté le Roi de Siam; Sa Majesté le Roi de Suède; le Conseil Fédéral Suisse; Sa Majesté l'Empereur des Ottomans; le Président de la République Orientale de l'Uruguay; le Président des États-Unis de Vénézuéla;

Considérant que, tout en recherchant les moyens de sauvegarder la paix et de prévenir les conflits armés entre les nations, il importe de se préoccuper également du cas où l'appel aux armes serait amené

nastąpiłoby wskutek wydarzeń, których ich usiłowania nie mogłyby odwrócić;

ożywione pragnieniem służenia i w tej ostatecznej ewentualności interesom ludzkości i wzrastającym wymaganiom cywilizacji;

uważając, że należy w tym celu dokonać rewizji praw i ogólnych zwyczajów wojennych, bądź dla dokładniejszego określenia ich, bądź dla pewnego ich ograniczenia celem osłabienia, o ile to możliwe, ich surowości,

uznały za potrzebne uzupełnić i ściślej określić co do pewnych punktów dzieło pierwszej Konferencji Pokoju, która, przejmując, w dalszym ciągu Konferencji Brukselskiej 1874 r., idee, poddane przez mądrą i szlachetną przezorność, powzięła postanowienia w przedmiocie określenia i uregulowania zwyczajów wojny na lądzie.

Zdaniem Wysokich Układających się Stron, postanowienia te, których ułożenie spowodowanem zostało pragnieniem umniejszenia nieszczęść wojny, o ile konieczności wojskowe na to pozwalają, mają służyć jako ogólna reguła postępowania dla prowadzących wojnę w ich wzajemnych stosunkach, oraz w stosunku do ludności.

Jednakże było niemożliwem na razie uzgodnienie ódnośnych postanowień, rozciągających się na wszystkie okoliczności mogące mieć miejsce w praktyce.

Skądinąd nie mogło być zamiarem Wysokich Układających się Stron, aby wypadki nieprzewidziane zostały z braku sformułowanych pisemnie postanowień pozostawione dowolnej ocenie ze strony dowodzących wojskami.

Zanim bardziej wyczerpujący kodeks praw wojennych będzie mógł być ułożonym, Wysokie Układające się Strony uważają za właściwe skonstatować, że w wypadkach, nieobjętych przepisami obowiązującymi, przyjętymi przez nie, ludność i strony wojujące pozostają pod opieką i władzą zasad prawa narodów, wypływających ze zwyczajów, ustanowionych między cywilizowanymi narodami, oraz z zasad humanitarności i wymagań społecznego sumienia.

Oświadczają one, że w tym sensie należy rozumieć zwłaszcza artykuły 1 i 2 przyjętego regulaminu.

Wysokie Układające się Strony, pragnąc zawrzeć nową konwencję w tym celu, mianowały swymi pełnomocnikami:

Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiec, Król Prus:

J. E. barona Marschall de Bieberstein, Swego Ministra Stanu, Swego Ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego w Konstantynopolu;

P. Dr. Johannes Kriege, Swego Posła w misji nadzwyczajnej na niniejszą Konferencję, Swego tajnego Radcę Poselstwa i Radcę Prawnego w Cesarskiem Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego.

Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki:

J. E. P. Joseph H. Choate, Ambasadora nadzwyczajnego;

J. E. P. Horace Porter, Ambasadora nadzwyczajnego;

par des évènements que leur sollicitude n'aurait pu détourner;

Animés du désir de servir encore, dans cette hypothèse extrême, les intérêts de l'humanité et les exigences toujours progressives de la civilisation;

Estimant qu'il importe, à cette fin, de réviser les lois et coutumes générales de la guerre, soit dans le but de les définir avec plus de précision, soit afin d'y tracer certaines limites destinées à en restreindre autant que possible les rigueurs;

Ont jugé nécessaire de compléter et de préciser sur certains points l'oeuvre de la Première Conférence de la Paix qui, s'inspirant, à la suite de la Conférence de Bruxelles de 1874, de ces idées recommandées par une sage et généreuse prévoyance, a adopté des dispositions ayant pour objet de définir et de régler les usages de la guerre sur terre.

Selon les vues des Hautes Parties contractantes, ces dispositions, dont la rédaction a été inspirée par le désir de diminuer les maux de la guerre, autant que les nécessités militaires le permettent, sont destinées à servir de règle générale de conduite aux belligérants, dans leurs rapports entre eux et avec les populations.

Il n'a pas été possible toutefois de concerter dès maintenant des stipulations s'étendant à toutes les circonstances qui se présentent dans la pratique.

D'autre part, il ne pouvait entrer dans les intentions des Hautes Parties contractantes que les cas non prévus fussent, faute de stipulation écrite, laissés à l'appréciation arbitraire de ceux qui dirigent les armées.

En attendant qu'un Code plus complet des lois de la guerre puisse être édicté, les Hautes Parties contractantes jugent opportun de constater que, dans les cas non compris dans les dispositions réglementaires adoptées par Elles, les populations et les belligérants restent sous la sauvegarde et sous l'empire des principes du droit des gens, tels qu'ils résultent des usages établis entre nations civilisées, des lois de l'humanité et des exigences de la conscience publique.

Elles déclarent que c'est dans ce sens que doivent s'entendre notamment les articles 1 et 2 du Règlement adopté.

Les Hautes Parties contractantes, désirant conclure une nouvelle Convention à cet effet, ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse:

Son Excellence le baron Marschall de Bieberstein, Son ministre d'état, Son ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire à Constantinople;

M. le dr. Johannes Kriege, Son envoyé en mission extraordinaire à la présente Conférence, Son conseiller intime de légation et jurisconsulte au ministère Impérial des affaires étrangères, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Le Président des États-Unis d'Amérique:

Son Excellence M. Joseph H. Choate, ambassadeur extraordinaire;

Son Excellence M. Horace Porter, ambassadeur extraordinaire;

- J. E. P. Uriah M. Rose, Ambasadora nadzwyczajnego; Son Excellence M. Uriah M. Rose, ambassadeur extraordinaire;
- J. E. P. David Jayne Hill, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Hadze; Son Excellence M. David Jayne Hill, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à La Haye;
- P. Charles S. Sperry, Kontr-Admirała, Ministra pełnomocnego; M. Charles S. Sperry, contre-amiral, ministre plénipotentiaire;
- P. Georges B. Davis, Generała Brygady, Szefa Sprawiedliwości Wojskowej armji Stanów Zjednoczonych, Ministra Pełnomocnego; M. Georges B. Davis, général de brigade, chef de la justice militaire de l'armée fédérale, ministre plénipotentiaire;
- P. William I. Buchanan, Ministra Pełnomocnego. M. William I. Buchanan, ministre plenipotentiaire;
- Prezydent Republiki Argentyńskiej:
- J. E. P. Roque Saenz Pena, byłego Ministra Spraw Zagranicznych, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Rzymie; Członka Stałego Trybunału Rozjemczego; Son Excellence M. Roque Saenz Pena, ancien ministre des affaires étrangères, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Rome, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- J. E. P. Luis M. Drago, byłego Ministra Spraw Zagranicznych i Wyznań Religijnych Republiki, Deputowanego, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego; Son Excellence M. Luis M. Drago, ancien ministre des affaires étrangères et des cultes de la République, député national, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- J. E. P. Carlos Rodríguez Larreta, byłego Ministra Spraw Zagranicznych i Wyznań Religijnych Republiki, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego. Son Excellence M. Carlos Rodríguez Larreta, ancien ministre des affaires étrangères et des cultes de la République, membre de la cour permanente d'arbitrage.
- Jego Cesarska Mość Cesarz Austrii, Król Czech, i. t. d., i Król Apostolski Węgier; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc., et Roi Apostolique de Hongrie;
- J. E. P. Gaëtan Mérey de Kapos-Mérey, Swego przybocznego Radcę, Swego Ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego; Son Excellence M. Gaëtan Mérey de Kapos-Mérey, Son conseiller intime, Son ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire;
- J. E. P. barona Charles de Macchio, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Atenach. Son Excellence M. le baron Charles de Macchio, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Athènes.
- Jego Królewska Mość Król Belgów:
- J. E. P. Beernaert, Swego Ministra Stanu, Członka Izby Posłów, Członka Instytutu Francuskiego i Akademji Królewskich Belgji i Rumunji, Członka Honorowego Instytutu Prawa międzynarodowego, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego; Son Excellence M. Beernaert, Son ministre d'état, membre de la chambre des représentants, membre de l'institut de France et des académies Royales de Belgique et de Roumanie, membre d'honneur de l'institut de droit international, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- J. E. P. J. Van den Heuvel, Swego Ministra Stanu, byłego Ministra Sprawiedliwości; Son Excellence M. J. Van den Heuvel, Son ministre d'état, ancien ministre de la justice;
- J. E. P. barona Guillaume, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze, Członka Akademji Królewskiej Rumuńskiej. Son Excellence M. le baron Guillaume, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye, membre de l'academie Royale de Roumanie.
- Prezydent Republiki Boliwji:
- J. E. P. Claudio Pinilla, Ministra Spraw Zagranicznych Republiki, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego; Son Excellence M. Claudio Pinilla, ministre des affaires étrangères de la République, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- J. E. P. Fernando E. Guachalla, Ministra pełnomocnego w Londynie. Son Excellence M. Fernando E. Guachalla, ministre plénipotentiaire à Londres.
- Prezydent Republiki Stanów Zjednoczonych Brazylii:
- J. E. P. Ruy Barbosa, Ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego; Son Excellence M. Ruy Barbosa, ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire, membre de la cour permanente d'arbitrage;

J. E. P. Eduardo F. S. dos Santos Lisbôa, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze.

Jego Królewska Wysokość Księżę Bułgarii:

P. Vrbán Vinaroff, Generała-Majora Sztabu Generalnego, Swego Generała Świty;
P. Ivan Karandjouloff, Prokuratora Generalnego Trybunału Kasacyjnego.

Prezydent Republiki Chili:

J. E. P. Domingo Gana, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Londynie;

J. E. P. Augusto Matte, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Berlinie;

J. E. P. Carlos Concha, byłego Ministra Wojny, byłego Prezydenta Izby Deputowanych, byłego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Buenos Aires.

Prezydent Republiki Kolumbji:

P. Jorge Holguin, Generała;
P. Santiago Pérez Triana;
J. E. P. Marceliano Vargas, Generała, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu.

Gubernator Tymczasowy Republiki Kuby:

P. Antonio Sanchez de Bustamante, Profesora Prawa międzynarodowego na Uniwersytecie w Hawanie, Senatora Republiki;
J. E. P. Gonzalo de Quesada y Aróstegui, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Waszyngtonie;
P. Manuel Sanguily, byłego Dyrektora Instytutu Szkolnictwa Średniego w Hawanie, Senatora Republiki.

Jego Królewska Mość Król Danji

J. E. P. Constantin Brun, Swego Szambelana, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Waszyngtonie;

P. Christian Frederik Scheller, Kontr-Admirała;
P. Axel Vedel, Swego Szambelana, Szefa Sekcji w Królewskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Prezydent Republiki Dominikańskiej:

P. Francisco Henriquez y Carvajal, byłego Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

P. Apolinar Tejera, Rektora Instytutu Zawodowego Republiki, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

Prezydent Republiki Ekwador:

J. E. P. Victor Rendón, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu i w Madrycie;

P. Enrique Dorn y de Alsúa, Chargé d'affaires.

Son Excellence M. Eduardo F. S. dos Santos Lisbôa, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye.

Son Altesse Royale le Prince de Bulgarie:

M. Vrbán Vinaroff, général-major de l'état-major, Son général à la suite;

M. Ivan Karandjouloff, procureur-général de la cour de cassation.

Le Président de la République de Chili:

Son Excellence M. Domingo Gana, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Londres;

Son Excellence M. Augusto Matte, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Berlin;

Son Excellence M. Carlos Concha, ancien ministre de la guerre, ancien président de la chambre des députés, ancien envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Buenos Aires.

Le Président de la République de Colombie:

M. Jorge Holguin, général;
M. Santiago Pérez Triana;
Son Excellence M. Marceliano Vargas, général, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris.

Le Gouverneur Provisoire de la République de Cuba:

M. Antonio Sanchez de Bustamante, professeur de droit international à l'université de la Havane, sénateur de la République;

Son Excellence M. Gonzalo de Quesada y Aróstegui, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Washington;

M. Manuel Sanguily, ancien directeur de l'institut d'enseignement secondaire de la Havane, sénateur de la République.

Sa Majesté le Roi de Danemark:

Son Excellence M. Constantin Brun, Son chambellan, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Washington;

M. Christian Frederik Scheller, contre-amiral;
M. Axel Vedel, Son chambellan, chef de section au ministère Royal des affaires étrangères.

Le Président de la République Dominicaine:

M. Francisco Henriquez y Carvajal, ancien secrétaire d'état au ministère des affaires étrangères de la République, membre de la cour permanente d'arbitrage;

M. Apolinar Tejera, recteur de l'institut professionnel de la République, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Le Président de la République de l'Équateur:

Son Excellence M. Victor Rendón, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris et à Madrid;

M. Enrique Dorn y de Alsúa, chargé d'affaires.

Prezydent Republiki Francuskiej:

- J. E. P. Léon Bourgeois**, Ambasadora nadzwyczajnego Republiki, Senatora, byłego Prezydenta Rady Ministrów, byłego Ministra Spraw Zagranicznych, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;
- P. barona d'Estournelles de Constant**, Senatora, Ministra pełnomocnego pierwszej klasy, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;
- P. Louis Renault**, Profesora na fakultecie Prawa Uniwersytetu Paryskiego, Honorowego Ministra pełnomocnego, Radcę Prawnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Członka Instytutu Francuskiego, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;
- J. E. P. Marcellin Pellet**, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki Francuskiej w Hadze.

Jego Królewska Mość Król Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanji i Irlandji i Terytorjów Brytyjskich Zamorskich, Cesarz Indyj:

- J. E. the Right Honourable Sir Edward Fry, G. C. B.**, Członka przybocznej Rady, Swego Ambasadora nadzwyczajnego, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;
- J. E. the Right Honourable Sir Ernest Mason Satow, G. C. M. G.**, Członka Rady przybocznej, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;
- J. E. the Right Honourable Donald James Mackay Baron Reay, G. C. S. I., G. C. I. E.**, Członka Rady przybocznej, byłego Prezydenta Instytutu Prawa międzynarodowego;
- J. E. Sir Henry Howard, K. C. M. G., C. B.**, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze.

Jego Królewska Mość Król Hellenów:

- J. E. P. Cléon Rizo Rangabé**, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Berlinie;
- P. Georges Streit**, Profesora Prawa międzynarodowego na Uniwersytecie Ateńskim, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego.

Prezydent Republiki Guatemali:

- P. José Tible Machado**, Chargé d'affaires Republiki w Hadze i w Londynie, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;
- P. Enrique Gómez Carillo**, Chargé d'affaires Republiki w Berlinie.

Prezydent Republiki Haiti:

- J. E. P. Jean Joseph Dalbémar**, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu;
- J. E. P. J. N. Léger**, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Waszyngtonie;
- P. Pierre Hudicourt**, byłego Profesora Prawa międzynarodowego publicznego, Adwokata Sądu w Port au Prince.

Le Président de la République Française:

- Son Excellence **M. Léon Bourgeois**, ambassadeur extraordinaire de la République, sénateur, ancien président du conseil des ministres, ancien ministre des affaires étrangères, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- M. le baron d'Estournelles de Constant**, sénateur, ministre plénipotentiaire de première classe, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- M. Louis Renault**, professeur à la faculté de droit à l'université de Paris, ministre plénipotentiaire honoraire, jurisconsulte du ministère des affaires étrangères, membre de l'institut de France, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- Son Excellence **M. Marcellin Pellet**, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République Française à la Haye.

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande Bretagne et d'Irlande et des territoires Britanniques au delà des mers, Empereur des Indes:

- Son Excellence the Right Honourable **Sir Edward Fry, G. C. B.**, membre du conseil privé, Son ambassadeur extraordinaire, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- Son Excellence the Right Honourable **Sir Ernest Mason Satow, G. C. M. G.**, membre du conseil privé, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- Son Excellence the Right Honourable **Donald James Mackay Baron Reay, G. C. S. I., G. C. I. E.**, membre du conseil privé, ancien président de l'institut de droit international;
- Son Excellence **Sir Henry Howard, K. C. M. G., C. B.**, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye.

Sa Majesté le Roi des Hellènes:

- Son Excellence **M. Cléon Rizo Rangabé**, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Berlin;
- M. Georges Streit**, professeur de droit international à l'université d'Athènes, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Le Président de la République de Guatémala:

- M. José Tible Machado**, chargé d'affaires de la République à La Haye et à Londres, membre de la cour permanente d'arbitrage;
- M. Enrique Gómez Carillo**, chargé d'affaires de la République à Berlin.

Le Président de la République d'Haïti:

- Son Excellence **M. Jean Joseph Dalbémar**, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris;
- Son Excellence **M. J. N. Léger**, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Washington;
- M. Pierre Hudicourt**, ancien professeur de droit international public, avocat au barreau de Port au Prince.

Jego Królewska Mość Król Włoch:

- J. E. Hrabiego Joseph Tornielli Brusati Di Vergano, Senatora Królestwa, Ambasadora Jego Królewskiej Mości Króla w Paryżu, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego, Przewodniczącego Delegacji Włoskiej;
- J. E. P. Komandora Guido Pompilj, Deputowanego do Parlamentu, Podsekretarza Stanu w Królewskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych;
- P. Komandora Guido Fusinato, Radcę Stanu, Deputowanego do Parlamentu, byłego Ministra Oświaty.

Jego Cesarska Mość Cesarz Japonji:

- J. E. P. Keiroku Tsudzuki, Swego Ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego;
- J. E. P. Aimaro Sato, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze.
- Jego Królewską Wysokość Wielki Książę Luksemburgu, Książę Nassau:
- J. E. P. Eyschen, Swego Ministra Stanu, Prezydenta Rządu Wielkiego Księstwa;
- P. Hrabiego de Villers, Chargé d'affaires Wielkiego Księstwa w Berlinie.

Prezydent Stanów Zjednoczonych Meksykańskich:

- J. E. P. Gonzalo A. Esteva, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Rzymie;
- J. E. P. Sebastian B. de Mier, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu;
- J. E. P. Francisco L. de la Barra, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Brukseli i w Hadze.

Jego Królewska Wysokość Książę Czarnogóry:

- J. E. P. Nelidow, Rzeczywistego Cesarskiego Radcę Tajnego, Ambasadora Jego Cesarskiej Mości Cesarza Wszech Rosji w Paryżu;
- J. E. P. de Martens, Cesarskiego Radcę Tajnego, Członka Stałej Rady Ministerstwa Cesarskiego Spraw Zagranicznych w Rosji;
- J. E. P. Tcharykow, Rzeczywistego Radcę Stanu Cesarstwa, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Jego Cesarskiej Mości Cesarza Wszech Rosji w Hadze.

Jego Królewska Mość Król Norwegji:

- J. E. P. Francis Hagerup, byłego Prezydenta Rady, byłego Profesora Prawa, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze i w Kopenhadze, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego.

Prezydent Republiki Panama:

- P. Balisario Porras.

Prezydent Republiki Paragwaj:

- J. E. P. Eusebio Machain, posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu;

Sa Majesté le Roi d'Italie:

- Son Excellence le Comte Joseph Tornielli Brusati Di Vergano, sénateur du Royaume, ambassadeur de Sa Majesté le Roi à Paris, membre de la cour permanente d'arbitrage, président de la délégation Italienne;
- Son Excellence M. le commandeur Guido Pompilj, député au parlement, sous-secrétaire d'état au ministère Royal des affaires étrangères;
- M. le commandeur Guido Fusinato, conseiller d'état député au parlement, ancien ministre de l'instruction.

Sa Majesté l'Empereur du Japon:

- Son Excellence M. Keiroku Tsudzuki, Son ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire;
- Son Excellence M. Aimaro Sato, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye.
- Son Altesse Royale le Grand Duc de Luxembourg, Duc de Nassau:
- Son Excellence M. Eyschen, Son ministre d'état, président du gouvernement Grand Ducal;
- M. le comte de Villers, chargé d'affaires du Grand-Duché à Berlin.

Le Président des États-Unis Mexicains:

- Son Excellence M. Gonzalo A. Esteva, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Rome;
- Son Excellence M. Sebastian B. de Mier, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris;
- Son Excellence M. Francisco L. de la Barra, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Bruxelles et à La Haye;

Son Altesse Royale le Prince de Monténégro:

- Son Excellence M. Nelidow, conseiller privé Imperial actuel, ambassadeur de Sa Majesté l'Empereur de Toutes les Russies à Paris;
- Son Excellence M. de Martens, conseiller privé Imperial, membre permanent du conseil du ministère Impérial des affaires étrangères de Russie;
- Son Excellence M. Tcharykow, conseiller d'état Imperial actuel, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de Sa Majesté l'Empereur de Toutes les Russies à La Haye.

Sa Majesté le Roi de Norvège:

- Son Excellence M. Francis Hagerup, ancien président du conseil, ancien professeur de droit, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye et à Copenhague, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Le Président de la République de Panama:

- M. Belisario Porras.

Le Président de la République du Paraguay:

- Son Excellence M. Eusebio Machain, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris;

P. hrabiego G. Du Monceau de Bergendal, Konsula Republiki w Brukseli.

Jej Królewska Mość Królowa Holandji:

P. W. H. de Beaufort, Swego byłego Ministra Spraw Zagranicznych, Członka Drugiej Izby Stanów Generalnych;

J. E. P. T. M. C. Asser, Swego Ministra Stanu, Członka Rady Stanu, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

J. E. Jonkheer J. C. C. den Beer Poortugael, Generała-Porucznika w stanie spoczynku, byłego Ministra Wojny, Członka Rady Stanu;

J. E. Jonkheer J. A. Röell, Swego Adjutanta w służbie nadzwyczajnej, Vice-Admirała w stanie spoczynku, byłego Ministra Marynarki;

P. J. A. Loeff, Swego byłego Ministra Sprawiedliwości, Członka Drugiej Izby Stanów Generalnych.

Prezydent Republiki Peru:

J. E. P. Carlos G. Candamo, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu i w Londynie, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego.

Jego Cesarska Mość Szach Perski:

J. E. Samad Khan Momtazos Saltaneh, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Paryżu, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

J. E. Mirza Ahmed Khan Sadigh Ul Mulk, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze.

Jego Królewska Mość Król Portugalji i Algarwów, i t. d.:

J. E. P. Markiza de Soveral, Swego Radcę Stanu, Para Królestwa, byłego Ministra Spraw Zagranicznych, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Londynie, Swego Ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego;

J. E. P. hrabiego de Selir, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze;

J. E. P. Alberto d'Oliveira, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Bernie.

Jego Królewska Mość Król Rumunji:

J. E. P. Alexandre Beldiman, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Berlinie;

J. E. P. Edgar Mavrocordato, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze.

Jego Cesarska Mość Cesarz Wszzechrosji:

J. E. P. Nelidow, Swego Rzeczywistego Radcę Tajnego, Swego Ambasadora w Paryżu;

J. E. P. de Martens, Swego Radcę Tajnego, Członka Stałej Rady Ministerstwa Cesarskiego Spraw Zagranicznych, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

M. le comte G. Du Monceau de Bergendal, consul de la République à Bruxelles.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

M. W. H. de Beaufort, Son ancien ministre des affaires étrangères, membre de la seconde chambre des états-généraux;

Son Excellence M. T. M. C. Asser, Son ministre d'état, membre du conseil d'état, membre de la cour permanente d'arbitrage;

Son Excellence le jonkheer J. C. C. den Beer Poortugael, lieutenant-général en retraite, ancien ministre de la guerre, membre du conseil d'état;

Son Excellence le jonkheer J. A. Röell, Son aide de camp en service extraordinaire, vice-amiral en retraite, ancien ministre de la marine;

M. J. A. Loeff, Son ancien ministre de la justice, membre de la seconde chambre des états-généraux.

Le Président de la République du Perou:

Son Excellence M. Carlos G. Candamo, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris et à Londres, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Sa Majesté Impériale le Schah de Perse:

Son Excellence Samad Khan Momtazos Saltaneh, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Paris, membre de la cour permanente d'arbitrage;

Son Excellence Mirza Ahmed Khan Sadigh Ul Mulk, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye.

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, etc.:

Son Excellence M. le marquis de Soveral, Son conseiller d'état, pair du Royaume, ancien ministre des affaires étrangères, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Londres, Son ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire;

Son Excellence M. le comte de Selir, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye;

Son Excellence M. Alberto d'Oliveira, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Berne.

Sa Majesté le Roi de Roumanie:

Son Excellence M. Alexandre Beldiman, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Berlin;

Son Excellence M. Edgar Mavrocordato, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye.

Sa Majesté l'Empereur de Toutes les Russies:

Son Excellence M. Nelidow, Son conseiller privé actuel, Son ambassadeur à Paris;

Son Excellence M. de Martens, Son conseiller privé, membre permanent du conseil du ministère Impérial des affaires étrangères, membre de la cour permanente d'arbitrage;

J. E. P. Tcharykow, Swego Rzeczywistego Radcę Stanu, Swego Szambelana, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Hadze.

Prezydent Republiki Salvador:

P. Pedro I. Matheu, Chargé d'affaires Republiki w Paryżu, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

P. Santiago Perez Triana, Chargé d'affaires Republiki w Londynie.

Jego Królewska Mość Król Serbji:

J. E. P. Sava Grouitch, Generała, Prezydenta Rady Stanu;

J. E. P. Milovan Milovanovitch, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Rzymie, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

J. E. P. Michel Militchevitch, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Londynie i w Hadze.

Jego Królewska Mość Król Siamu:

Mom Chatidej Udom, Generała-Majora;

P. C. Corragioni d'Orelli, Swego Radcę legacyjnego; Luang Bhüvanarth Narübal, Kapitana.

Jego Królewska Mość Król Szwecji, Gotów i Wendów:

J. E. P. Knut Hjalmar Leonard Hammarskjöld, Swego byłego Ministra Sprawiedliwości, Swego Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego w Kopenhadze, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

P. Johannes Hellner, Swego byłego Ministra bez Teki, byłego Członka Najwyższego Trybunału Szwedzkiego, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego.

Rada Związkowa Szwajcarska:

J. E. P. Gaston Carlin, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Konfederacji Szwajcarskiej w Londynie i w Hadze;

P. Eugène Borel, Pułkownika Sztabu Generalnego, Profesora na Uniwersytecie Genewskim;

P. Max Huber, Profesora Prawa na Uniwersytecie w Zurychu.

Jego Cesarska Mość Cesarz Ottomanów:

J. E. Turkhan Pacha, Swego Ambasadora nadzwyczajnego, Ministra evkafu;

J. E. Rechid Bey, Swego Ambasadora w Rzymie;

J. E. Mehemed Pacha, Vice-Admirała.

Prezydent Republiki Wschodniej Uruguj:

J. E. P. José Batlle y Ordonez, byłego Prezydenta Republiki, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego;

J. E. P. Juan P. Castro, byłego Prezydenta Senatu, Posła nadzwyczajnego i Ministra pełnomocnego Republiki w Paryżu, Członka Stałego Trybunału Rozjemczego.

Prezydent Stanów Zjednoczonych Wenezueli:

P. José Gil Fortoul, Chargé d'affaires Republiki w Berlinie.

Son Excellence M. Tcharykow, Son conseiller d'état actuel, Son chambellan, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à La Haye.

Le Président de la République Du Salvador:

M. Pedro I. Matheu, chargé d'affaires de la République à Paris, membre de la cour permanente d'arbitrage;

M. Santiago Perez Triana, chargé d'affaires de la République à Londres.

Sa Majesté le Roi de Serbie:

Son Excellence M. Sava Grouitch, général, président du conseil d'état;

Son Excellence M. Milovan Milovanovitch, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Rome, membre de la cour permanente d'arbitrage;

Son Excellence M. Michel Militchevitch, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Londres et à La Haye.

Sa Majesté le Roi de Siam:

Mom Chatidej Udom, major-général;

M. C. Corragioni d'Orelli, Son conseiller de légation; Luang Bhüvanarth Narübal, capitaine.

Sa Majesté le Roi de Suède, des Goths et des Vendes:

Son Excellence M. Knut Hjalmar Leonard Hammarskjöld, Son ancien ministre de la justice, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire à Copenhague, membre de la cour permanente d'arbitrage;

M. Johannes Hellner, Son ancien ministre sans portefeuille, ancien membre de la cour suprême de Suède, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Le Conseil Fédéral Suisse:

Son Excellence M. Gaston Carlin, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la Confédération suisse à Londres et à La Haye;

M. Eugène Borel, colonel d'état major-général, professeur à l'université de Genève;

M. Max Huber, professeur de droit à l'université de Zürich.

Sa Majesté l'Empereur des Ottomanů:

Son Excellence Turkhan Pacha, Son ambassadeur extraordinaire, ministre de l'evkaf;

Son Excellence Rechid Bey, Son ambassadeur à Rome; Son Excellence Mehemed Pacha, vice-amiral.

Le Président de la République Orientale de l'Uruguj:

Son Excellence M. José Batlle y Ordonez, ancien président de la République, membre de la cour permanente d'arbitrage;

Son Excellence M. Juan P. Castro, ancien président du sénat, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République à Paris, membre de la cour permanente d'arbitrage.

Le Président des États-Unis de Vénézuéla:

M. José Gil Fortoul, chargé d'affaires de la République à Berlin.

Którzy po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na następujące postanowienia:

Art. 1.

Mocarstwa Układające się wydadzą swym siłom zbrojnym lądowym instrukcje, zgodne z „Regulaminem dotyczącym praw i zwyczajów wojny lądowej”, załączonym do niniejszej konwencji.

Art. 2.

Postanowienia, zawarte w regulaminie, wspomnianym w art. 1 oraz niniejszej konwencji, obowiązują tylko w stosunku pomiędzy Mocarstwami Układającymi się i tylko jeśli wszyscy wojujący należą do konwencji.

Art. 3.

Strona wojująca, która naruszyła postanowienia powyższego regulaminu, będzie pociągnięta do indemnizacji, jeśli tego zajdzie potrzeba. Strona ta będzie odpowiedzialną za każdy czyn osób, wchodzących w skład jej siły zbrojnej.

Art. 4.

Niniejsza konwencja, należycie ratyfikowana, zastąpi w stosunkach pomiędzy Mocarstwami Układającymi się konwencję z 29-go lipca 1899 r., dotyczącą praw i zwyczajów wojny lądowej.

Konwencja 1899 r. pozostaje obowiązującą w stosunkach pomiędzy mocarstwami, które ją podpisały, a któreby nie ratyfikowały niniejszej konwencji.

Art. 5.

Niniejsza konwencja będzie ratyfikowaną jak można najprędzej.

Dokumenty ratyfikacyjne będą złożone w Hadze. Pierwsze złożenie ratyfikacji będzie stwierdzone przez protokół, podpisany przez przedstawicieli mocarstw, które uczestniczą w nim, oraz przez Ministra Spraw Zagranicznych Holandji.

Następne złożenia ratyfikacji dokonywać się będą za pomocą notyfikacji pisemnej, skierowanej na imię Rządu Holenderskiego z załączeniem dokumentu ratyfikacyjnego.

Zaświadczona kopia protokołu, dotyczącego pierwszego złożenia ratyfikacji oraz wspomnianych w poprzednim ustępie notyfikacji, jak również dokumentów ratyfikacyjnych, będą natychmiast doręczone staraniem Rządu Holenderskiego i drogą dyplomatyczną mocarstwom zaproszonym na drugą Konferencję Pokojową, jak również innym mocarstwom, które przystąpiły do konwencji. W wypadkach, przewidzianych w ustępie poprzednim, Rząd Holenderski zakomunikuje im równocześnie datę, w której tę notyfikację otrzymał.

Art. 6.

Mocarstwa nie sygnujące konwencji mogą do niej przystąpić.

Lesquels, après avoir déposé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus de ce qui suit:

Article premier.

Les Puissances contractantes donneront à leurs forces armées de terre des instructions qui seront conformes au Règlement concernant les lois et coutumes de la guerre sur terre, annexé à la présente Convention.

Art. 2.

Les dispositions contenues dans le Règlement visé à l'article 1-er ainsi que dans la présente Convention, ne sont applicables qu'entre les Puissances contractantes et seulement si les belligérants sont tous parties à la Convention.

Art. 3.

La Partie belligérante qui violerait les dispositions dudit Règlement sera tenue à indemnité, s'il y a lieu. Elle sera responsable de tous actes commis par les personnes faisant partie de sa force armée.

Art. 4.

La présente Convention dûment ratifiée remplacera, dans les rapports entre les Puissances contractantes, la Convention du 29 juillet 1899 concernant les lois et coutumes de la guerre sur terre.

La Convention de 1899 reste en vigueur dans les rapports entre les Puissances qui l'ont signée et qui ne ratifieraient pas également la présente Convention.

Art. 5.

La présente Convention sera ratifiée aussitôt que possible.

Les ratifications seront déposées à La Haye.

Le premier dépôt de ratifications sera constaté par un procès-verbal signé par les représentants des Puissances qui y prennent part et par le Ministre des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Les dépôts ultérieurs de ratifications se feront au moyen d'une notification écrite adressée au Gouvernement des Pays-Bas et accompagnée de l'instrument de ratification.

Copie certifiée conforme du procès-verbal relatif au premier dépôt de ratifications, des notifications mentionnées à l'alinéa précédent ainsi que des instruments de ratification, sera immédiatement remise par les soins du Gouvernement des Pays-Bas et par la voie diplomatique aux Puissances conviées à la Deuxième Conférence de la Paix, ainsi qu'aux autres Puissances qui auront adhéré à la Convention.

Dans les cas visés par l'alinéa précédent, ledit Gouvernement leur fera connaître en même temps la date à laquelle il a reçu la notification.

Art. 6.

Les Puissances non signataires sont admises à adhérer à la présente Convention.

Mocarstwo, które pragnie przystąpić, notyfikuje pisemnie swój zamiar Rządowi Holenderskiemu, przesyłając mu akt o przystąpieniu, który będzie złożony w archiwach wspomnianego Rządu.

Rząd ten prześle natychmiast wszystkim innym mocarstwom zaświadczone kopje notyfikacji i aktu przystąpienia ze wskazaniem daty, w której on otrzymał notyfikację.

Art. 7.

Niniejsza konwencja zacznie obowiązywać państwa, które wzięły udział w pierwszym złożeniu ratyfikacji w 60 dni od daty zaprotokółowania tego złożenia ratyfikacji, zaś mocarstwa, które ratyfikują lub przystąpią później — w 60 dni po otrzymaniu przez Rząd Holenderski notyfikacji o ratyfikacji przez nie lub o ich przystąpieniu.

Art. 8.

Gdyby które z Mocarstw Układających się zechciało wypowiedzieć powyższą konwencję, winna być uczyniona pisemna notyfikacja Rządowi Holenderskiemu, który natychmiast prześle wszystkim innym mocarstwom kopję zaświadczoną tej notyfikacji, komunikując równocześnie datę, w której on ją otrzymał.

Wypowiedzenie konwencji obowiązywać będzie tylko to mocarstwo, które notyfikowało je i w jeden rok po dostarczeniu notyfikacji Rządowi Holenderskiemu.

Art. 9.

W rejestrze, prowadzonym przez Ministra Spraw Zagranicznych Holandji, będzie wskazana data złożenia ratyfikacji, dokonanego w myśl art. 5 ustęp 3 i 4, jak również data, w której otrzymywane będą notyfikacje o zgłoszeniu akcesu (art. 6, 2) lub o wypowiedzeniu konwencji (art. 8 ust. 1).

Każde Mocarstwo Układające się dopuszczone jest do wglądu do tego rejestru i może żądać zaświadczonych za zgodność wyciągów z tegoż.

Na dowód czego pełnomocnicy opatrzyli niniejszą konwencję swemi podpisami.

Sporządzono w Hadze dn. 18 października 1907 r. w jedynym egzemplarzu, który złożony będzie w archiwum Rządu Holenderskiego, a kopje tegoż egzemplarza, zaświadczone za zgodność, będą doręczone drogą dyplomatyczną mocarstwom, które były zaproszone na II-gą Konferencję Pokojową.

1. Za Niemcy:

MARSCHALL, KRIEGE.

z zastrzeżeniem co do art. 44 załączonego regulaminu.

2. Za Stany Zjednoczone Ameryki:

Joseph H. CHOATE, Horace PORTER, U. M. ROSE, David Jayne HILL, C. S. SPERRY, William I. BUCHANAN.

3. Za Argentynę:

Roque Saenz PENA, Luis M. DRAGO, C. Rúez LARRETA.

La Puissance qui désire adhérer notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas en lui transmettant l'acte d'adhésion qui sera déposé dans les archives dudit Gouvernement.

Ce Gouvernement transmettra immédiatement à toutes les autres Puissances copie certifiée conforme de la notification ainsi que de l'acte d'adhésion, en indiquant la date à laquelle il a reçu la notification.

Art. 7.

La présente Convention produira effet, pour les Puissances qui auront participé au premier dépôt de ratifications, soixante jours après la date du procès-verbal de ce dépôt, et, pour les Puissances qui ratifieront ultérieurement ou qui adhéreront, soixante jours après que la notification de leur ratification ou de leur adhésion aura été reçue par le Gouvernement des Pays-Bas.

Art. 8.

S'il arrivait qu'une des Puissances contractantes voulût dénoncer la présente Convention, la dénonciation sera notifiée par écrit au Gouvernement des Pays-Bas qui communiquera immédiatement copie certifiée conforme de la notification à toutes les autres Puissances en leur faisant savoir la date à laquelle il l'a reçue.

La dénonciation ne produira ses effets qu'à l'égard de la Puissance qui l'aura notifiée et un an après que la notification en sera parvenue au Gouvernement des Pays-Bas.

Art. 9.

Un registre tenu par le Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas indiquera la date du dépôt de ratifications effectué en vertu de l'article 5, alinéas 3 et 4, ainsi que la date à laquelle auront été reçues les notifications d'adhésion (article 6, alinéa 2) ou de dénonciation (article 8, alinéa 1).

Chaque Puissance contractante est admise à prendre connaissance de ce registre et à en demander des extraits certifiés conformes.

En Foi de Quoi, les Plénipotentiaires ont revêtu la présente Convention de leurs signatures.

Fait à La Haye, le dix-huit octobre mil neuf cent sept, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas et dont les copies, certifiées conformes, seront remises par la voie diplomatique aux Puissances qui ont été conviées à la Deuxième Conférence de la Paix.

1. Pour l'Allemagne:

MARSCHALL, KRIEGE.

Sous réserve de l'article 44 du Règlement annexé.

2. Pour les Etats-Unis d'Amérique:

Joseph H. CHOATE, Horace PORTER, U. M. ROSE, David Jayne HILL, C. S. SPERRY, William I. BUCHANAN.

3. Pour l'Argentine:

Roque SAENZ PENA, Luis M. DRAGO, C. Rúez LARRETA.

4. Za Austro-Węgry: MÉREY, Baron MACCHIO. Z zastrzeżeniem co do deklaracji złożonej na posiedzeniu plenarnem Konferencji dn. 17 sierpnia 1907 r. 5. Za Belgję: A. BEERNAERT, J. Van den HEUVEL, GUIL- LAUME. 6. Za Boliwję: Claudio PINILLA. 7. Za Brazylję: Ruy BARBOSA, E. LISBÔA. 8. Za Bułgarję: Generał-Major VONAROFF, Iv. KARANDJOU- LOFF. 9. Za Chili: Domingo GANA, Augusto MATTE, Carlos CONCHA. 10. Za Chiny. 11. Za Kolumbię: Jorge HOLGUIN, S. Perez TRIANA, M. VARGAS. 12. Za Republikę Kubańską: Antonio S. de BUSTAMANTE, Gonzalo de QUESADA, Manuel SANGUILY. 13. Za Danję: C. BRUN. 14. Za Republikę Dominikańską: dr. Henriquez y CARVAJAL, Apolinar TEJERA. 15. Za Ekwador: Victor M. RENDÓN, E. Dorn y de ALSÚA. 16. Za Hiszpanję. 17. Za Francję: Léon BOURGEOIS, d'Estournelles de CON- STANT, L. RENAULT, Marcellin PELLET. 18. Za Wielko-Brytanję: Edw. FRY, Ernest SATOW, REAY, Henry HO- WARD. 19. Za Grecję: Cléon Rizo RANGABÉ, Georges STREIT. 20. Za Guatemalę: José Tible MACHADO. 21. Za Haiti: Dalbémar Jn JOSEPH, J. N. LÉGER, Pierre HUDICOURT. 22. Za Włochy: POMPILJ, G. FUSINATO. 23. Za Japonję: Aimaro SATO. Z zastrzeżeniem co do art. 44. 24. Za Luksemburg: EYSCHEN, Hrabia de VILLERS.	4. Pour l'Autriche-Hongrie: MÉREY, Baron MACCHIO. Sous réserve de la déclaration faite dans la séance plénière de la Conférence du 17 août 1907. 5. Pour la Belgique: A. BEERNAERT, J. Van den HEUVEL, GUIL- LAUME. 6. Pour la Bolivie: Claudio PINILLA. 7. Pour le Brésil: Ruy BARBOSA, E. LISBÔA. 8. Pour la Bulgarie: Général-Major VINAROFF, Iv. KARANDJOU- LOFF. 9. Pour le Chili: Domingo GANA, Augusto MATTE, Carlos CONCHA. 10. Pour la Chine. 11. Pour la Colombie: Jorge HOLGUIN, S. Perez TRIANA, M. VARGAS. 12. Pour la République de Cuba: Antonio S. de BUSTAMANTE, Gonzalo de QUESADA, Manuel SANGUILY. 13. Pour le Danemark: C. BRUN. 14. Pour la République Dominicaine: dr. Henriquez y CARVAJAL, Apolinar TEJERA. 15. Pour l'Equateur: Victor M. RENDÓN, E. Dorn y de ALSÚA. 16. Pour l'Espagne. 17. Pour la France: Léon BOURGEOIS, d'Estournelles de CONSTANT, L. RENAULT, Marcellin PELLET. 18. Pour la Grande-Bretagne: Edw. FRY, Ernest SATOW, REAY, Henry HO- WARD. 19. Pour la Grèce: Cléon Rizo RANGABÉ, Georges STREIT. 20. Pour le Guatemala: José Tible MACHADO. 21. Pour le Haïti: Dalbémar Jn JOSEPH, J. N. LÉGER, Pierre HUDICOURT. 22. Pour l'Italie: POMPILJ, G. FUSINATO. 23. Pour le Japon: Aimaro SATO. Avec réserve de l'article 44. 24. Pour le Luxembourg: EYSCHEN, Cte de VILLERS.

25. Za Meksyk:
G. A. ESTEVA, S. B. de MIER, F. L. de la BARRA.
26. Za Czarnogórze:
NELIDOW, MARTENS, N. TCHARYKOW.
Z zastrzeżeniami sformułowanemi co do art. 44 regulaminu załączonego do niniejszej Konwencji i wpisanemi do Protokołu czwartego posiedzenia plenarnego z dnia 17 sierpnia 1907 r.
27. Za Nicaraguę.
28. Za Norwegję:
F. HAGERUP.
29. Za Panamę:
B. PORRAS.
30. Za Paraguaj:
G. Du MONCEAU.
31. Za Holandję:
W. H. de BEAUFORT, T. M. C. ASSER, den Beer POORTUGAEL, J. A. RÖELL, J. A. LOEFF.
32. Za Peru:
C. G. CANDAMO.
33. Za Persję:
Momtazos-Saltaneh M. SAMAD KHAN, Sadigh ul Mulk M. AHMED KHAN.
34. Za Portugalję:
Markiz de SOVERAL, Alberto d'OLIVEIRA, Hrabia de SELIR.
35. Za Rumunję:
Edg. MAVROCORDATO.
36. Za Rosję:
NELIDOW, MARTENS, N. TCHARYKOW.
Z zastrzeżeniami sformułowanemi co do art. 44 regulaminu załączonego do niniejszej Konwencji i wpisanemi do Protokołu czwartego posiedzenia plenarnego z dnia 17 sierpnia 1907 r.
37. Za Salvador:
P. J. MATHEU, S. Perez TRIANA.
38. Za Serbję:
S. GROUÏTCH, M. G. MILOVANOVITCH, M. G. MILITCHEVITCH.
39. Za Siam:
Mom Chatidej UDOM, C. Corragioni d'ORELLI, Luang Bhüvanarth NARÜBAL.
40. Za Szwecję:
K. H. L. HAMMARSKJÖLD, Joh. HELLNER.
41. Za Szwajcarję:
CARLIN.
42. Za Turcję:
TURKHAN.
Z zastrzeżeniem co do art. 3.
43. Za Uruguaj:
José Batlle y ORDONEZ.
44. Za Wenezuelę:
J. Gil FORTOUL.
25. Pour le Mexique:
G. A. ESTEVA, S. B. de MIER, F. L. de la BARRA.
26. Pour le Monténégro:
NELIDOW, MARTENS, N. TCHARYKOW.
Sous réserves formulées à l'article 44 du Règlement annexé à la présente Convention et consignées au procès-verbal de la quatrième séance plénière du 17 août 1907.
27. Pour le Nicaragua.
28. Pour la Norvège:
F. HAGERUP.
29. Pour le Panama:
B. PORRAS.
30. Pour le Paraguay:
G. Du MONCEAU.
31. Pour les Pays-Bas:
W. H. de BEAUFORT, T. M. C. ASSER, den Beer POORTUGAEL, J. A. RÖELL, J. A. LOEFF.
32. Pour le Pérou:
C. G. CANDAMO.
33. Pour la Perse:
Momtazos-Saltaneh M. SAMAD KHAN, Sadigh ul Mulk M. AHMED KHAN.
34. Pour le Portugal:
Marquis de SOVERAL, Alberto d'OLIVEIRA Comte de SELIR.
35. Pour la Roumanie:
Edg. MAVROCORDATO.
36. Pour la Russie:
NELIDOW, MARTENS, N. TCHARYKOW.
Sous réserves formulées à l'article 44 du Règlement annexé à la présente Convention et consignées au procès-verbal de la quatrième séance plénière du 17 août 1907.
37. Pour le Salvador:
P. J. MATHEU, S. Perez TRIANA.
38. Pour la Serbie:
S. GROUÏTCH, M. G. MILOVANOVITCH, M. G. MILITCHEVITCH.
39. Pour le Siam:
Mom Chatidej UDOM, C. Corragioni d'ORELLI, Luang Bhüvanarth NARÜBAL.
40. Pour la Suède:
K. H. L. HAMMARSKJÖLD, Joh. HELLNER.
41. Pour la Suisse:
CARLIN.
42. Pour la Turquie:
TURKHAN.
Sous réserve de l'article 3.
43. Pour l'Uruguay:
José Batlle y ORDONEZ.
44. Pour le Vénézuéla:
J. Gil FORTOUL.

Aneks do Konwencji.

Annexe à la convention.

REGULAMIN

dotyczący praw i zwyczajów wojny lądowej.

DZIAŁ I.

O wojujących.

ROZDZIAŁ I.

Określenie wojującego.

Art. 1.

Ustawy, prawa i obowiązki wojenne stosują się nie tylko do armji, lecz również do pospolitego ruszenia i oddziałów ochotniczych, o ile odpowiadają one warunkom następującym:

- 1) jeżeli mają na czele osobę odpowiedzialną za swych podwładnych;
- 2) noszą stałą i dającą się rozpoznać zdaleka odznakę wyróżniającą;
- 3) jawnie noszą broń;
- 4) przestrzegają w swych działaniach praw i zwyczajów wojennych.

W tych krajach, gdzie pospolite ruszenie lub oddziały ochotnicze stanowią armję lub wchodzi w jej skład, nazwa armji rozciąga się na nie.

Art. 2.

Ludność terytorjum niezajętego, która przy zbliżeniu się nieprzyjaciela dobrowolnie chwyta za broń, aby walczyć z wkraczającymi wojskami i nie miała czasu zorganizować się zgodnie z art. 1, będzie uważaną za stronę wojującą, jeżeli jawnie nosi broń i zachowuje prawa i zwyczaje wojenne.

Art. 3.

Zbrojne siły stron wojujących mogą składać się z walczących i niewalczących. W razie zagarnięcia ich przez nieprzyjaciela zarówno tym, jak i tamtym przysługuje prawo być traktowanymi jak jeńcy wojenni.

ROZDZIAŁ II.

O jeńcach wojennych.

Art. 4.

Jeńcy wojenni zostają pod władzą Rządu nieprzyjacielskiego, lecz nie pod władzą osób lub oddziałów, które ich wzięły do niewoli.

Powinni być traktowani w sposób humanitarny.

Wszystko, co stanowi ich własność osobistą, z wyjątkiem broni, koni i papierów wojskowych, pozostaje ich własnością.

Art. 5.

Jeńcy wojenni mogą być poddani internowaniu w mieście, fortecy, obozie lub jakimkolwiek innym miejscu, pod warunkiem niewydaleńcia się poza pewne oznaczone granice; lecz zamknięcie ich może być zarządzane tylko jako niezbędny środek bezpieczeństwa.

RÈGLEMENT

concernant les lois et coutumes de la guerre sur terre.

SECTION I.

Des Belligérants.

CHAPITRE I.

De la qualité de belligérant.

Article premier.

Les lois, les droits et les devoirs de la guerre ne s'appliquent pas seulement à l'armée, mais encore aux milices et aux corps de volontaires réunissant les conditions suivantes:

- 1) d'avoir à leur tête une personne responsable pour ses subordonnés;
- 2) d'avoir un signe distinctif fixe et reconnaissable à distance;
- 3) de porter les armes ouvertement et
- 4) de se conformer dans leurs opérations aux lois et coutumes de la guerre.

Dans les pays où les milices ou des corps de volontaires constituent l'armée ou en font partie, ils sont compris sous la dénomination d'armée.

Art. 2.

La population d'un territoire non occupé qui, à l'approche de l'ennemi, prend spontanément les armes pour combattre les troupes d'invasion sans avoir eu le temps de s'organiser conformément à l'article premier, sera considérée comme belligérante si elle porte les armes ouvertement et si elle respecte les lois et coutumes de la guerre.

Art. 3.

Les forces armées des Parties belligérantes peuvent se composer de combattants et de non-combattants. En cas de capture par l'ennemi, les uns et les autres ont droit au traitement des prisonniers de guerre.

CHAPITRE II.

Des prisonniers de guerre.

Art. 4.

Les prisonniers de guerre sont au pouvoir du Gouvernement ennemi, mais non des individus ou des corps qui les ont capturés.

Ils doivent être traités avec humanité.

Tout ce qui leur appartient personnellement, excepté les armes, les chevaux et les papiers militaires, reste leur propriété.

Art. 5.

Les prisonniers de guerre peuvent être assujettis à l'internement dans une ville, forteresse, camp ou localité quelconque, avec obligation de ne pas s'en éloigner au delà de certaines limites déterminées; mais ils ne peuvent être enfermés que par

stwa i wyłącznie na czas trwania okoliczności, powodujących taki środek.

Art. 6.

Państwo może używać jako pracowników jeńców wojennych, za wyjątkiem oficerów, odpowiednio do ich rangi i zdolności. Prace te nie powinny być nadmierne i nie będą w żadnym związku z działaniami wojennymi.

Jeńcom może być dozwolona praca na rachunek publicznych urzędów administracyjnych lub osób prywatnych, lub na własny rachunek.

Prace, wykonywane dla Państwa, opłacane są według taryf obowiązujących dla wojskowych armji narodowej, wykonywujących te same prace, lub jeżeli tych taryf niema, to zgodnie z cenami, odpowiadającymi wykonanej pracy.

O ile prace są wykonane dla innych urzędów lub dla osób prywatnych, warunki pracy winny być określone w porozumieniu z władzami wojskowemi. Zapłata, otrzymana przez jeńców, będzie służyła do ulżenia ich doli, a nadwyżka zostanie im doręczoną w chwili zwolnienia, za potrąceniem kosztów utrzymania.

Art. 7.

Utrzymanie jeńców wojennych obciąża Rząd, w którego mocy się znajdują.

W braku specjalnego porozumienia między stronami wojującymi jeńcy wojenni otrzymują pożywienie, pomieszczenie i ubranie w równej mierze jak wojska rządu, który wziął ich do niewoli.

Art. 8.

Jeńcy wojenni podlegają ustawom, przepisom i rozkazom, obowiązującym w armji państwa, w którego mocy pozostają. Wszelkie nieposłuszeństwo upoważnia do stosowania względem nich niezbędnych zarządzeń przymusowych.

Jeńcy zbiegli, którzy byliby ujęci, zanim zdolali połączyć się ze swą armją, albo zanim zdolali opuścić terytorjum, zajęte przez armję, która ich wzięła do niewoli, podlegają karom dyscyplinarnym.

Jeńcy wojenni, którzy po udanej ucieczce znowu dostaną się do niewoli, nie podlegają żadnej karze za poprzednią ucieczkę.

Art. 9.

Każdy jeńiec wojenny winien, jeśli będzie pytany w tym przedmiocie, wyjawić swe prawdziwe nazwisko i stopień, a w razie gdyby przekroczył ten przepis, narazi się na ograniczenie praw, które przyznane są jeńcom wojennym jego kategorii.

Art. 10.

Jeńcy mogą być zwolnieni na słowo honoru, jeśli to dozwolone jest przez prawa ich kraju i w takim razie powinni, ręcząc za to swoim honorem

mesure de sûreté indispensable et seulement pendant la durée des circonstances qui nécessitent cette mesure.

Art. 6.

L'Etat peut employer, comme travailleurs, les prisonniers de guerre, selon leur grade et leurs aptitudes, à l'exception des officiers. Ces travaux ne seront pas excessifs et n'auront aucun rapport avec les opérations de la guerre.

Les prisonniers peuvent être autorisés à travailler pour le compte d'administrations publiques ou de particuliers, ou pour leur propre compte.

Les travaux faits pour l'Etat sont payés d'après les tarifs en vigueur pour les militaires de l'armée nationale exécutant les mêmes travaux ou, s'il n'en existe pas, d'après un tarif en rapport avec les travaux exécutés.

Lorsque les travaux ont lieu pour le compte d'autres administrations publiques ou pour des particuliers, les conditions en sont réglées d'accord avec l'autorité militaire.

Le salaire des prisonniers contribuera à adoucir leur position, et le surplus leur sera compté au moment de leur libération, sauf défalcation des frais d'entretien.

Art. 7.

Le Gouvernement au pouvoir duquel se trouvent les prisonniers de guerre est chargé de leur entretien.

A défaut d'une entente spéciale entre les belligérants, les prisonniers de guerre seront traités pour la nourriture, le couchage et l'habillement, sur le même pied que les troupes du Gouvernement qui les aura capturés.

Art. 8.

Les prisonniers de guerre seront soumis aux lois, réglemens et ordres en vigueur dans l'armée de l'Etat au pouvoir duquel ils se trouvent. Tout acte d'insubordination autorise, à leur égard, les mesures de rigueur nécessaires.

Les prisonniers évadés, qui seraient repris avant d'avoir pu rejoindre leur armée ou avant de quitter le territoire occupé par l'armée qui les aura capturés, sont passibles de peines disciplinaires.

Les prisonniers qui, après avoir réussi à s'évader, sont de nouveau faits prisonniers, ne sont passibles d'aucune peine pour la fuite antérieure.

Art. 9.

Chaque prisonnier de guerre est tenu de déclarer, s'il est interrogé à ce sujet, ses véritables noms et grade, et, dans le cas où il enfreindrait cette règle, il s'exposerait à une restriction des avantages accordés aux prisonniers de guerre de sa catégorie.

Art. 10.

Les prisonniers de guerre peuvent être mis en liberté sur parole, si les lois de leur pays les y autorisent, et, en pareil cas, ils sont obligés, sous la

osobistym, skrupulatnie wypełnić powzięte zobowiązania, zarówno w stosunku do własnego rządu, jak i tego rządu, który ich wzięł do niewoli. W tymże wypadku ich własny rząd obowiązany jest nie żądać i nie przyjmować od nich żadnych usług, sprzeciwiających się danemu słowu.

Art. 11.

Jeniec wojenny nie może być zmuszony do zwolnienia się na słowo honoru, również rząd nieprzyjacielski nie jest zmuszony przychylić się do prośby jeńca o zwolnienie go na słowo honoru.

Art. 12.

Każdy jeńec wojenny zwolniony na słowo honoru i znowu wzięty do niewoli z bronią w rękę, zwróconą przeciwko rządowi, względem którego zobowiązał się słowem honoru, lub przeciwko sprzymierzeńcom tegoż rządu, traci prawa, przysługujące jeńcom wojennym i może być stawiony przed sąd.

Art. 13.

Osoby towarzyszące armji, lecz nie należące do jej właściwego składu: jako to: korespondenci i reporterzy gazet, markietanci i dostawcy, w razie jeżeli będą pochyceni przez nieprzyjaciela i jeżeli ten ostatni uważa za wskazane zatrzymać ich, mają prawo do traktowania ich jak jeńców wojennych pod warunkiem, że będą zaopatrzeni w legitymację od władzy wojskowej tej armji, której towarzyszyły.

Art. 14.

Z chwilą rozpoczęcia działań wojennych w każdym z państw wojujących, jak również w państwach neutralnych, o ile przyjęły one walczących na swe terytorjum, utworzone jest biuro informacyjne o jeńcach wojennych. Biuro to, mające na celu udzielanie odpowiedzi na wszystkie zapytania, dotyczące jeńców, otrzymuje od rozmaitych kompetentnych urzędów wszystkie wskazówki, dotyczące internowania i tranzlokowania, zwalniania na słowo honoru, wymiany, ucieczki, wstąpienia do szpitala i zgonu, tudzież wszelkie inne informacje, niezbędne do ułożenia i trzymania dla ewidencji kartki imiennej dla każdego jeńca. Biuro winno wpisywać do tej kartki numer, imię i nazwisko, wiek, miejsce pochodzenia, rangę, oddział wojskowy, rany, dzień i miejsce wzięcia do niewoli, internowania, otrzymania ran oraz śmierci, jakoteż wszelkie uwagi szczególne. Kartka imienna przekazuje się po zawarciu pokoju rządowi przeciwnej strony wojującej.

Biuro informacyjne obowiązane jest również zbierać i gromadzić w jedno miejsce wszystkie przedmioty, służące do osobistego użytku, walory, listy i t. d., które będą znalezione na polu bitwy, lub pozostaną po jeńcach, zwolnionych na słowo honoru, wymienionych, albo zmarłych w szpitalach i lazaretach polowych, i przesyłać je zainteresowanym.

garantie de leur honneur personnel, de remplir scrupuleusement, tant vis-à-vis de leur propre Gouvernement que vis-à-vis de celui qui les a faits prisonniers, les engagements, qu'ils auraient contractés.

Dans le même cas leur propre Gouvernement est tenu de n'exiger ni accepter d'eux aucun service contraire à la parole donnée.

Art. 11.

Un prisonnier de guerre ne peut être contraint d'accepter sa liberté sur parole; de même le Gouvernement ennemi n'est pas obligé d'accéder à la demande du prisonnier réclamant sa mise en liberté sur parole.

Art. 12.

Tout prisonnier de guerre, libéré sur parole et repris portant les armes contre le Gouvernement envers lequel il s'était engagé d'honneur, ou contre les alliés de celui-ci, perd le droit au traitement des prisonniers de guerre et peut être traduit devant les tribunaux.

Art. 13.

Les individus qui suivent une armée sans en faire directement partie, tels que les correspondants et les reporters de journaux, les vivandiers, les fournisseurs, qui tombent au pouvoir de l'ennemi et que celui-ci juge utile de détenir, ont droit au traitement des prisonniers de guerre, à condition qu'ils soient munis d'une légitimation de l'autorité militaire de l'armée qu'ils accompagnaient.

Art. 14.

Il est constitué, dès le début des hostilités, dans chacun des Etats belligérants, et, le cas échéant, dans les pays neutres qui auront recueilli des belligérants sur leur territoire, un bureau de renseignements sur les prisonniers de guerre. Ce bureau, chargé de répondre à toutes les demandes qui les concernent, reçoit des divers services compétents toutes les indications relatives aux internements et aux mutations, aux mises en liberté sur parole, aux échanges, aux évasions, aux entrées dans les hôpitaux, aux décès, ainsi que les autres renseignements nécessaires pour établir et tenir à jour une fiche individuelle pour chaque prisonnier de guerre. Le bureau devra porter sur cette fiche le numéro matricule, les nom et prénom, l'âge, le lieu d'origine, le grade, le corps de troupe, les blessures, la date et le lieu de la capture, de l'internement, des blessures et de la mort, ainsi que toutes les observations particulières. La fiche individuelle sera remise au Gouvernement de l'autre belligérant après la conclusion de la paix.

Le bureau de renseignement est également chargé de recueillir et de centraliser tous les objets d'un usage personnel, valeurs, lettres etc., qui seront trouvés sur les champs de bataille ou délaissés par des prisonniers libérés sur parole, échangés ou décédés dans les hôpitaux et ambulances, et de les transmettre aux intéressés.

Art. 15.

Towarzystwa niesienia pomocy jeńcom, należycie związane zgodnie z prawami ich kraju i mające za zadanie pośrednictwo w sprawach dobroczynności, otrzymują od stron wojujących dla siebie oraz dla swych agentów, należycie akredytowanych, wszelkie ułatwienia dla spełnienia swoich czynności filantropijnych w granicach, wskazanych przez konieczności wojenne i regulamin administracyjny. Delegaci tych towarzystw dopuszczeni będą do rozdawania zapomóg w punktach internowania jeńców, jak również na etapach, gdzie przebywają jeńcy, wracający do ojczyzny, za okazaniem zezwolenia imiennego, wydanego przez władzę wojenną oraz zobowiązania na piśmie, że poddadzą się wszelkim zarządzeniom policyjnym co do zachowania porządku i bezpieczeństwa, przepisany przez tę władzę.

Art. 16.

Biura informacyjne zwolnione są od opłaty transportowej. Listy, przekazy, sumy pieniężne, jak również przesyłki pocztowe, przeznaczone dla jeńców lub przez nich wysyłane, są zwolnione od wszelkich opłat pocztowych, zarówno w krajach wysyłania i przeznaczenia, jak w krajach tranzytowych.

Ofiary i zapomogi w naturze, przesyłane dla jeńców wojennych, są zwolnione od wszelkich opłat wejściowych i innych, jak również od opłat przewozowych na kolejach, zarządzanych przez państwo.

Art. 17.

Oficerowie jeńcy wojenni otrzymują pobory, do których mają prawo oficerowie tejże rangi w państwie, w którym są zatrzymani, pod warunkiem spłaty przez ich rząd.

Art. 18.

Jeńcom zapewnia się zupełną wolność wykonywania praktyk ich religij oraz uczęszczania na nabożeństwa swego wyznania jedynie pod warunkiem zachowania przepisów porządkowych i policyjnych, ustanowionych przez władze wojenne.

Art. 19.

Testamenty jeńców przyjmuje się do przechowania i sporządzają się na tychże zasadach, co i testamenty wojskowych armji krajowej.

Te same przepisy obowiązują co do poświadczeń zgonu, jak również co do grzebania jeńców, z uwzględnieniem ich rangi i tytułu.

Art. 20.

Po zawarciu pokoju, odesłanie jeńców do ojczyzny dokonane być winno w możliwie krótkim czasie.

Art. 15.

Les sociétés de secours pour les prisonniers de guerre, régulièrement constituées selon la loi de leur pays et ayant pour objet d'être les intermédiaires de l'action charitable, recevront, de la part des belligérants, pour elles et pour leurs agents dûment accrédités, toute facilité, dans les limites tracées par les nécessités militaires et les règles administratives, pour accomplir efficacement leur tâche d'humanité. Les délégués de ces sociétés pourront être admis à distribuer des secours dans les dépôts d'internement, ainsi qu'aux lieux d'étape des prisonniers rapatriés, moyennant une permission personnelle délivrée par l'autorité militaire, et en prenant l'engagement par écrit de se soumettre à toutes les mesures d'ordre et de police que celle-ci prescrirait.

Art. 16.

Les bureaux de renseignements jouissent de la franchise de port. Les lettres, mandats et articles d'argent, ainsi que les colis postaux destinés aux prisonniers de guerre ou expédiés par eux, seront affranchis de toutes les taxes postales, aussi bien dans les pays d'origine et de destination que dans les pays intermédiaires.

Les dons et secours en nature destinés aux prisonniers de guerre seront admis en franchise de tous droits d'entrée et autres, ainsi que des taxes de transport sur les chemins de fer exploités par l'Etat.

Art. 17.

Les officiers prisonniers recevront la solde à laquelle ont droit les officiers de même grade du pays, où ils sont retenus, à charge de remboursement par leur Gouvernement.

Art. 18.

Toute latitude est laissée aux prisonniers de guerre pour l'exercice de leur religion, y compris l'assistance aux offices de leur culte, à la seule condition de se conformer aux mesures d'ordre et de police prescrites par l'autorité militaire.

Art. 19.

Les testaments des prisonniers de guerre sont reçus ou dressés dans les mêmes conditions que pour les militaires de l'armée nationale.

On suivra également les mêmes règles en ce qui concerne les pièces relatives à la constatation des décès, ainsi que pour l'inhumation des prisonniers de guerre, en tenant compte de leur grade et de leur rang.

Art. 20.

Après la conclusion de la paix, le rapatriement des prisonniers de guerre s'effectuera dans le plus bref délai possible.

ROZDZIAŁ III.

O chorych i rannych.

Art. 21.

Obowiązki stron wojujących, dotyczące opieki nad chorymi i rannymi, określa konwencja genewska.

DZIAŁ II.

O krokach nieprzyjacielskich.

ROZDZIAŁ I.

O sposobach szkodenia nieprzyjacielowi, o oblężeniach i bombardowaniach.

Art. 22.

Strony wojujące nie mają nieograniczonego prawa wyboru środków szkodenia nieprzyjacielowi.

Art. 23.

Oprócz zakazów, ustanowionych przez specjalne konwencje, zabrania się mianowicie:

- a) używać trucizny lub broni zatrutej;
- b) zabijać albo ranić zdradziecko osoby, należące do ludności lub do wojsk nieprzyjaciela;
- c) zabijać lub zadawać rany nieprzyjacielowi, który złożył broń i, nie mając już środków obrony, zdał się na łaskę;
- d) oświadczać, że nikomu nie będzie darowane życie;
- e) używać broni, pocisków lub środków, mogących zadać zbyteczne cierpienia;
- f) bezprawnie używać flagi parlamentarnej, narodowej, oznak wojskowych i uniformów nieprzyjaciela, jak również oznak odróżniających, ustanowionych przez konwencję genewską;
- g) niszczyć lub zagarniać własność nieprzyjaciela, oprócz wypadków, gdy takiego zniszczenia lub zagarnięcia wymaga konieczność wojenna;
- h) ogłaszać za wygasłe, zawieszane lub nie podpadające osądzeniu prawa i roszczenia obywateli strony przeciwnej.

Zabrania się również stronom wojującym zmuszać poddanych strony przeciwnej do uczestnictwa w działaniach wojennych, skierowanych przeciwko ich krajowi, nawet w tych razach, gdy pozostawali oni w służbie tejże strony wojującej przed rozpoczęciem wojny.

Art. 24.

Fortele wojenne i używanie sposobów, niezbędnych do otrzymania wiadomości o nieprzyjacielu i o terenie uważa się za dozwolone.

Art. 25.

Wzbronione jest atakowanie lub bombardowanie w jakibądź sposób bezbronných wsi, domów mieszkalnych i budowli.

CAPITRE III.

Des malades et des blessés.

Art. 21.

Les obligations des belligérants concernant le service des malades et des blessés sont régies par la Convention de Genève.

SECTION II.

Des Hostilités.

CAPITRE I.

Des moyens de nuire à l'ennemi, des sièges et des bombardements.

Art. 22.

Les belligérants n'ont pas un droit illimité quant au choix des moyens de nuire à l'ennemi.

Art. 23.

Outre les prohibitions établies par des conventions spéciales, il est notamment interdit:

- a) d'employer du poison ou des armes empoisonnées;
- b) de tuer ou de blesser par trahison des individus appartenant à la nation ou à l'armée ennemie;
- c) de tuer ou de blesser un ennemi qui, ayant mis bas les armes ou n'ayant plus les moyens de se défendre, s'est rendu à discrétion;
- d) de déclarer qu'il ne sera pas fait de quartier;
- e) d'employer des armes, des projectiles ou des matières propres à causer des maux superflus;
- f) d'user indûment du pavillon parlementaire, du pavillon national ou des insignes militaires et de l'uniforme de l'ennemi, ainsi que des signes distinctifs de la Convention de Genève;
- g) de détruire ou de saisir des propriétés ennemies, sauf les cas où ces destructions ou ces saisies seraient impérieusement commandées par les nécessités de la guerre;
- h) de déclarer éteints, suspendus ou non recevables en justice, les droits et actions des nationaux de la Partie adverse.

Il est également interdit à un belligérant de forcer les nationaux de la Partie adverse à prendre part aux opérations de guerre dirigées contre leur pays, même dans le cas où ils auraient été à son service avant le commencement de la guerre.

Art. 24.

Les ruses de guerre et l'emploi des moyens nécessaires pour se procurer des renseignements sur l'ennemi et sur le terrain sont considérés comme licites.

Art. 25.

Il est interdit d'attaquer ou de bombarder, par quelque moyen que ce soit, des villes, villages, habitations ou bâtiments qui ne sont pas défendus.

Art. 26.

Dowódca wojsk napadających zanim przystąpi do bombardowania, za wyjątkiem wypadków szturmu, powinien uczynić wszystko, co jest w jego mocy, aby upредить o tem władze.

Art. 27.

Podczas oblężeń i bombardowań należy zastosować wszelkie niezbędne środki, ażeby w miarę możliwości oszczędzone zostały świątynie, gmachy, służące celom nauki, sztuki i dobroczynności, pomniki historyczne, szpitale oraz miejsca, gdzie zgromadzeni są chorzy i ranni, pod warunkiem, ażeby te gmachy i miejsca nie służyły jednocześnie celom wojennym.

Obowiązkiem oblężonych jest oznaczyć te gmachy i miejsca za pomocą specjalnych widocznych znaków, które będą notyfikowane oblegającym.

Art. 28.

Zabrania się wydawania na łup miast lub miejsc nawet zdobytych szturmem.

ROZDZIAŁ II.

O szpiegach.

Art. 29.

Za szpiega może być uważana tylko taka osoba, która, działając potajemnie lub pod fałszywymi pozorami, zbiera lub stara się zbierać wiadomości w obrębie działań jednej ze stron wojujących z zamiarem zakomunikowania ich stronie przeciwnej.

A więc nie są uważani za szpiegów wojskowi, którzy bez przebrania przedostali się dla zbierania wiadomości do strefy działań armji nieprzyjacielskiej.

Również nie będą uważani za szpiegów ci wojskowi i niewojskowi, którzy jawnie wykonywują swoje zadanie, którym zlecone jest oddanie depeesz, przeznaczonych do ich własnej lub nieprzyjacielskiej armji.

Do tejże kategorii należą również osoby, które posyłane są balonem dla przewiezienia depeesz lub wogóle dla utrzymania komunikacji między różnymi częściami armji lub terytorjum.

Art. 30.

Szpieg pojmany na gorącym uczynku nie może być ukarany bez uprzedniego sądu.

Art. 31.

Szpieg, który wrócił do armji, do której należy, i wzięty następnie do niewoli przez nieprzyjaciela, jest traktowany jako jeńiec wojenny i nie ponosi odpowiedzialności za swoje poprzednie czynności szpiegowskie.

Art. 26.

Le commandant des troupes assaillantes, avant d'entreprendre le bombardement, et sauf le cas d'attaque de vive force, devra faire tout ce qui dépend de lui pour en avertir les autorités.

Art. 27.

Dans les sièges et bombardements, toutes les mesures nécessaires doivent être prises pour épargner, autant que possible, les édifices consacrés aux cultes, aux arts, aux sciences et à la bienfaisance, les monuments historiques, les hôpitaux et les lieux de rassemblement de malades et de blessés, à condition qu'ils ne soient pas employés en même temps à un but militaire.

Le devoir des assiégés est de désigner ces édifices ou lieux de rassemblement par des signes visibles spéciaux qui seront notifiés d'avance à l'assiégeant.

Art. 28.

Il est interdit de livrer au pillage une ville ou localité même prise d'assaut.

CHAPITRE II.

Des espions.

Art. 29.

Ne peut être considéré comme espion que l'individu qui, agissant clandestinement ou sous de faux prétextes, recueille ou cherche à recueillir des informations dans la zone d'opérations d'un belligérant, avec l'intention de les communiquer à la Partie adverse.

Ainsi les militaires non déguisés qui ont pénétré dans la zone d'opérations de l'armée ennemie, à l'effet de recueillir des informations, ne sont pas considérés comme espions. De même ne sont pas considérés comme espions: les militaires et les non-militaires, accomplissant ouvertement leur mission, chargés de transmettre des dépêches destinées soit à leur propre armée, soit à l'armée ennemie. A cette catégorie appartiennent également les individus envoyés en ballon pour transmettre les dépêches, et, en général, pour entretenir les communications entre les diverses parties d'une armée ou d'un territoire.

Art. 30.

L'espion pris sur le fait ne pourra être puni sans jugement préalable.

Art. 31.

L'espion qui, ayant rejoint l'armée à laquelle il appartient, est capturé plus tard par l'ennemi, est traité comme prisonnier de guerre et n'encourt aucune responsabilité pour ses actes d'espionnage antérieurs.

ROZDZIAŁ III.

O parlamentarzach.

Art. 32.

Za parlamentarza uważa się osobę, upoważnioną przez jedną ze stron wojujących do wszczęcia rokowań z drugą i przybywającą z białą flagą. Zarówno sam parlamentarz, jak i towarzyszący mu trębacz lub dobosz, oraz osoba, niosąca flagę i tłomacz, korzystają z przywileju nietykalności.

Art. 33.

Dowódca, do którego wysłany został parlamentarz, nie jest obowiązany przyjąć go we wszelkich okolicznościach.

Może on powziąć wszelkie zarządzenia, aby przeszkodzić parlamentarzowi do wykorzystania swej misji w celu zebrania wiadomości.

Ma on prawo w razie nadużycia zatrzymać czasowo parlamentarza.

Art. 34.

Parlamentarz traci przywilej nietykalności, jeżeli zostanie mu dowiedzionem w sposób konkretny i niezbity, że skorzystał ze swego położenia uprzywilejowanego, aby spowodować lub popełnić czyn zdradziecki.

ROZDZIAŁ IV.

O kapitulacjach.

Art. 35.

W kapitulacjach, zdecydowanych między układającymi się stronami, należy brać pod uwagę przepisy o honorze wojskowym.

Zawarte kapitulacje mają być ściśle przestrzegane przez obie strony.

ROZDZIAŁ V.

O zawieszeniu broni.

Art. 36.

Zawieszenie broni wstrzymuje działania wojenne za wzajemną umową stron wojujących. Jeżeli czas trwania zawieszenia broni nie jest ustalony, strony wojujące mogą w każdej chwili wznowić operacje wojenne pod tym wszelkie warunkiem, ażeby nieprzyjaciel był o tem w czasie umówionym uprzedzony, zgodnie z warunkami zawieszenia broni.

Art. 37.

Zawieszenie broni może być ogólne lub miejscowe. Pierwsze wstrzymuje wszędzie działania wojenne stron wojujących, drugie — tylko pomiędzy niektórymi częściami armji wojujących, oraz na określonej przestrzeni.

Art. 38.

Zawieszenie broni winno być notyfikowane oficjalnie i we właściwym terminie władzom kompetentnym i wojskom. Działania wojenne będą zawieszone niezwłocznie po notyfikacji zawieszenia broni, albo w terminie ustalonym.

CHAPITRE III.

Des parlementaires.

Art. 32.

Est considéré comme parlementaire l'individu autorisé par l'un des belligérants à entrer en pourparles avec l'autre et se présentant avec le drapeau blanc. Il a droit à l'inviolabilité ainsi que le trompette, clairon ou tambour, le porte-drapeau et l'interprète qui l'accompagneraient.

Art. 33.

Le chef auquel un parlementaire est expédié n'est pas obligé de le recevoir en toutes circonstances.

Il peut prendre toutes les mesures nécessaires afin d'empêcher le parlementaire de profiter de sa mission pour se renseigner.

Il a le droit, en cas d'abus, de retenir temporairement le parlementaire.

Art. 34.

Le parlementaire perd ses droits d'inviolabilité, s'il est prouvé, d'une manière positive et irrécusable, qu'il a profité de sa position privilégiée pour provoquer ou commettre un acte de trahison.

CHAPITRE IV.

Des capitulations.

Art. 35.

Les capitulations arrêtées entre les Parties contractantes doivent tenir compte des règles de l'honneur militaire.

Une fois fixées, elles doivent être scrupuleusement observées par les deux Parties.

CHAPITRE V.

De l'armistice.

Art. 36.

L'armistice suspend les opérations de guerre par un accord mutuel des Parties belligérantes. Si la durée n'en est pas déterminée, les Parties belligérantes peuvent reprendre en tout temps les opérations, pourvu toutefois que l'ennemi soit averti en temps convenu, conformément aux conditions de l'armistice.

Art. 37.

L'armistice peut être général ou local. Le premier suspend partout les opérations de guerre des Etats belligérants; le second, seulement entre certaines fractions des armées belligérantes et dans un rayon déterminé.

Art. 38.

L'armistice doit être notifié officiellement et en temps utile aux autorités compétentes et aux troupes. Les hostilités sont suspendues immédiatement après la notification ou au terme fixé.

Art. 39.

Od umawiających się stron zależy określenie w klauzulach umowy o zawieszeniu broni stosunków, jakie mogłyby zajść na terenie wojennym względem ludności oraz między stronami.

Art. 40.

Wszelkie poważne naruszenie zawieszenia broni przez jedną ze stron daje prawo drugiej do wypowiedzenia tegoż zawieszenia, a nawet w nagłym wypadku do niezwłocznego wznowienia działań wojennych.

Art. 41.

Naruszenie klauzul zawieszenia broni przez osoby pojedyncze, działające z własnej inicjatywy, daje tylko prawo do żądania, ażeby winni byli ukarani oraz aby poniesione straty, o ile zaszczyły, zostały wynagrodzone.

DZIAŁ III.

O władzy wojennej na terytorjum państwa nieprzyjacielskiego.

Art. 42.

Terytorjum uważa się za okupowane, jeżeli faktycznie znajduje się pod władzą armji nieprzyjacielskiej.

Okupacja rozciąga się jedynie na te terytoria, gdzie ta władza jest ustanowiona i gdzie może być wykonywana.

Art. 43.

Z chwilą faktycznego przejścia władzy z rąk rządu legalnego do rąk okupanta, tenże poweźmie wszystkie będące w jego mocy środki, celem przywrócenia i zapewnienia, o ile to jest możliwym, porządku i życia społecznego, przestrzegając, z wyjątkiem bezwzględnych przeszkód, prawa obowiązujące w tym kraju.

Art. 44.

Zabrania się stronie wojującej przymuszania ludności terytorjów okupowanych do udzielania wiadomości o armji przeciwnej stronie wojującej, albo o jej środkach obrony.

Art. 45.

Zabrania się przymuszania ludności terytorjów okupowanych do przysięgania na wierność państwu nieprzyjacielskiemu.

Art. 46.

Honor i prawa rodzinne, życie jednostek i własność prywatna, jak również przekonania religijne i wykonywanie obrządków religijnych, winny być uszanowane.

Własność prywatna nie podlega konfiskacie.

Art. 47.

Rabunek jest formalnie zakazany.

Art. 39.

Il dépend des Parties contractantes de fixer, dans les clauses de l'armistice, les rapports qui pourraient avoir lieu, sur le théâtre de la guerre, avec les populations et entre elles.

Art. 40.

Toute violation grave de l'armistice, par l'une des Parties, donne à l'autre le droit de le dénoncer et même, en cas d'urgence, de reprendre immédiatement les hostilités.

Art. 41.

La violation des clauses de l'armistice, par des particuliers agissant de leur propre initiative, donne droit seulement à réclamer la punition des coupables et, s'il y a lieu, une indemnité pour les pertes éprouvées.

SECTION III.

De l'autorité militaire sur le territoire de l'état ennemi.

Art. 42.

Un territoire est considéré comme occupé lorsqu'il se trouve placé de fait sous l'autorité de l'armée ennemie.

L'occupation ne s'étend qu'aux territoires où cette autorité est établie et en mesure de s'exercer.

Art. 43.

L'autorité du pouvoir légal ayant passé de fait entre les mains de l'occupant, celui-ci prendra toutes les mesures qui dépendent de lui en vue de rétablir et d'assurer, autant qu'il est possible, l'ordre et la vie publics en respectant, sauf empêchement absolu, les lois en vigueur dans le pays.

Art. 44.

Il est interdit à un belligérant de forcer la population d'un territoire occupé à donner des renseignements sur l'armée de l'autre belligérant ou sur ses moyens de défense.

Art. 45.

Il est interdit de contraindre la population d'un territoire occupé à prêter serment à la Puissance ennemie.

Art. 46.

L'honneur et les droits de la famille, la vie des individus et la propriété privée ainsi que les convictions religieuses et l'exercice des cultes, doivent être respectés.

La propriété privée ne peut pas être confisquée.

Art. 47.

Le pillage est formellement interdit.

Art. 48.

Jeżeli nieprzyjaciół pobiera na terytorjum okupowanym ustanowione na rzecz państwa podatki, opłaty i rogatek, winien to uczynić w miarę możliwości zgodnie z obowiązującymi przepisami o opodatkowaniu i repartycji opłat, przyczem wynika dlań stąd obowiązek pokrycia kosztów administracji danego terytorjum w mierze, w jakiej do tego obowiązany był rząd legalny.

Art. 49.

Jeżeli oprócz podatków, wymienionych w artykule poprzednim, okupant pobiera inne daniny pieniężne na terytorjum okupowanym, to przeznaczeniem ich będą mogły być jedynie potrzeby armji lub administracji tego terytorjum.

Art. 50.

Żadna zbiorowa kara pieniężna lub inna nie może być nałożoną na ludność za postęпки jednostek, za które nie można jej czynić solidarnie odpowiedzialną.

Art. 51.

Żadna kontrybucja nie powinna być pobierana inaczej, jak na zasadzie rozkazu na piśmie i pod odpowiedzialnością naczelnego generała.

Pobór taki powinien odbywać się możliwie zgodnie z przepisami opodatkowania i repartycji podatków obowiązujących.

Za opłatę każdego podatku wydane będzie płatnikom odpowiednie pokwitowanie.

Art. 52.

Rekwizycje w naturze oraz usługi mogą być wymagane od gmin i mieszkańców jedynie dla armji okupacyjnej. Będą one zastosowane do środków kraju i będą tego rodzaju, żeby nie pociągały za sobą dla ludności obowiązku uczestniczenia w działaniach wojennych przeciwko własnej ojczyźnie. Te rekwizycje i te usługi mogą być żądane jedynie na zasadzie upoważnienia dowódcy w okupowanej miejscowości.

Świadczenia w naturze będą o ile możliwości opłacane w gotówce, w przeciwnym razie stwierdzone być winny przez pokwitowanie, a opłata sum należnych winna być wykonaną w możliwie krótkim czasie.

Art. 53.

Armja, zajmująca daną miejscowość, może rekwizować tylko gotówkę, fundusze i obliگی dłużne (papiery wartościowe), stanowiące własność państwową oraz składy broni, środki transportowe, magazyny i zapasy zaprowiantowania i wogóle wszelki ruchomy majątek państwa, mogący służyć do celów wojennych.

Wszystkie środki, stosowane na lądzie, morzu i w powietrzu celem przenoszenia wiadomości, przewożenia osób i rzeczy poza wypadkami, podpadającymi pod prawo morskie, składy broni i wogóle wszelki rodzaj amunicji wojennej, mogą być zarekwi-

Art. 48.

Si l'occupant prélève, dans le territoire occupé, les impôts, droits et péages établis au profit de l'Etat, il le fera, autant que possible, d'après les règles de l'assiette et de la répartition en vigueur, et il en résultera pour lui l'obligation de pourvoir aux frais de l'administration du territoire occupé dans la mesure où le Gouvernement légal y était tenu.

Art. 49.

Si, en dehors des impôts visés à l'article précédent, l'occupant prélève d'autres contributions en argent dans le territoire occupé, ce ne pourra être que pour les besoins de l'armée ou de l'administration de ce territoire.

Art. 50.

Aucune peine collective, pécuniaire ou autre, ne pourra être édictée contre les populations à raison de faits individuels dont elles ne pourraient être considérées comme solidairement responsables.

Art. 51.

Aucune contribution ne sera perçue qu'en vertu d'un ordre écrit et sous la responsabilité d'un général en chef.

Il ne sera procédé, autant que possible, à cette perception que d'après les règles de l'assiette et de la répartition des impôts en vigueur.

Pour toute contribution, un reçu sera délivré aux contribuables.

Art. 52.

Des réquisitions en nature et des services ne pourront être réclamés des communes ou des habitants que pour les besoins de l'armée d'occupation. Ils seront en rapport avec les ressources du pays et de telle nature qu'ils n'impliquent pas pour les populations l'obligation de prendre part aux opérations de la guerre contre leur patrie.

Ces réquisitions et ces services ne seront réclamés qu'avec l'autorisation du commandant dans la localité occupée.

Les prestations en nature seront, autant que possible, payées au comptant; sinon, elles seront constatées par des reçus, et le paiement des sommes dues sera effectué le plus tôt possible.

Art. 53.

L'armée qui occupe un territoire ne pourra saisir que le numéraire, les fonds et les valeurs exigibles appartenant en propre à l'Etat, les dépôts d'armes, moyens de transport, magasins et approvisionnements et, en général, toute propriété mobilière de l'Etat de nature à servir aux opérations de la guerre.

Tous les moyens affectés sur terre, sur mer et dans les airs à la transmission des nouvelles, au transport des personnes ou des choses, en dehors des cas régis par le droit maritime, les dépôts d'armes et, en général, toute espèce de munitions

rowane nawet gdy stanowią własność osób prywatnych, ale podlegają zwrotowi, odszkodowania zaś uregulowane będą po zawarciu pokoju.

Art. 54.

Kable podwodne, łączące terytorjum zajęte z terytorjum neutralnym, mogą być rekwirowane i niszczone jedynie tylko w wypadku bezwzględnej konieczności. Podlegają one również zwrotowi, a odszkodowanie uregulowane będzie po zawarciu pokoju.

Art. 55.

Państwo okupujące uważać się będzie jedynie za administratora i użytkownika gmachów publicznych, nieruchomości, lasów i rolnych gospodarstw, należących do państwa nieprzyjacielskiego, a znajdujących się w kraju okupowanym. Państwo to winno ochraniać wartość tych majątków i rządzić nimi zgodnie z zasadami użytkowania.

Art. 56.

Własność gmin, instytucji kościelnych, dobroczynnych, wychowawczych oraz instytucji sztuk pięknych i naukowych, chociażby należących do państwa, będą traktowane jak własność prywatna.

Wszelkie zajęcie, zniszczenie lub rozmyślna profanacja instytucji tego rodzaju, pomników historycznych, dzieł sztuki i nauki, są zabronione i winny być karane.

de guerre, peuvent être saisis, même s'ils appartiennent à des personnes privées, mais devront être restitués et les indemnités seront réglées à la paix.

Art. 54.

Les câbles sous-marins reliant un territoire occupé à un territoire neutre ne seront saisis ou détruits que dans le cas d'une nécessité absolue. Ils devront également être restitués et les indemnités seront réglées à la paix.

Art. 55.

L'Etat occupant ne se considérera que comme administrateur et usufruitier des édifices publics, immeubles, forêts et exploitations agricoles appartenant à l'Etat ennemi et se trouvant dans le pays occupé. Il devra sauvegarder le fonds de ces propriétés et les administrer conformément aux règles de l'usufruit.

Art. 56.

Les biens des communes, ceux des établissements consacrés aux cultes, à la charité et à l'instruction, aux arts et aux sciences, même appartenant à l'Etat seront traités comme la propriété privée.

Toute saisie, destruction ou dégradation intentionnelle de semblables établissements, de monuments historiques, d'oeuvres d'art et de science, est interdite et doit être poursuivie.

162.

Oświadczenie rządowe

z dnia 20 stycznia 1927 r.

w sprawie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do międzynarodowej konwencji, dotyczącej praw i obowiązków mocarstw i osób neutralnych w razie wojny lądowej, podpisanej w Hadze dnia 18 października 1907 r.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 1924 r. w sprawie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do międzynarodowej konwencji, dotyczącej praw i obowiązków mocarstw i osób neutralnych w razie wojny lądowej, podpisanej w Hadze dnia 18 października 1907 r. (Dz. U. R. P. z 1924 r. № 37, poz. 394) oraz na podstawie art. 22 wspomnianej konwencji, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zgłosił w imieniu Rzeczypospolitej przystąpienie do tej konwencji, która zaczęła obowiązywać Polskę od dnia 9 lipca 1925 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

163.

Przekład.

KONWENCJA

dotycząca praw i obowiązków mocarstw i osób neutralnych w razie wojny lądowej.

Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiec, Król Prus; Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki; Prezydent Republiki Argentynskiej; Jego Cesarska Mość Cesarz Austrii, Król Czech i t. d., i Król Apostolski Węgier; Jego Królewska Mość Król Belgów; Prezy-

CONVENTION

Concernant les droits et les devoirs des Puissances et des personnes neutres en cas de guerre sur terre.

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse; le Président des États-Unis d'Amérique; le Président de la République Argentine; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie; Sa Majesté le Roi des Bel-